

XXII Olimpiada Znajomości Afryki – II etap
2 marca 2024 r.

GRATULACJE!!!

Pierwszy etap przeszedłeś pomyślnie. Uzyskałeś tym samym możliwość rozwiązania testu w drugim etapie Olimpiady Znajomości Afryki. Test zawiera 70 zróżnicowanych tematycznie pytań. Do każdego pytania zaproponowano trzy odpowiedzi, z których tylko jedna jest prawidłowa. Udzielenie odpowiedzi na pytania polega na wyborze odpowiedzi, którą uznasz za właściwą i zakreśleniu odpowiednio litery A, B lub C w arkuszu odpowiedzi. Jeśli się pomylisz i zakreślisz niewłaściwą literę, otocz ją kółkiem, a właściwą odpowiedź zaznacz krzyżykiem. Zakreślenie więcej niż jednej litery traktowane będzie jako odpowiedź błędna.

Każda poprawna odpowiedź to jeden punkt dla Ciebie. Za test można uzyskać maksymalnie 70 punktów.

Na rozwiązanie całego testu masz 90 minut (1,5 godziny).

Pamiętaj, że udział w Olimpiadzie to nie klasówka – jest dobrowolny i wyraża chęć przygody, jaką jest spotkanie z Afryką! POWODZENIA!

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY UCZESTNIKA OLIMPIADY

Imię i nazwisko	
Szkoła, klasa	
Miejscowość, mail i telefon	

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. [A] [B] [C]	19. [A] [B] [C]	37. [A] [B] [C]	55. [A] [B] [C]
2. [A] [B] [C]	20. [A] [B] [C]	38. [A] [B] [C]	56. [A] [B] [C]
3. [A] [B] [C]	21. [A] [B] [C]	39. [A] [B] [C]	57. [A] [B] [C]
4. [A] [B] [C]	22. [A] [B] [C]	40. [A] [B] [C]	58. [A] [B] [C]
5. [A] [B] [C]	23. [A] [B] [C]	41. [A] [B] [C]	59. [A] [B] [C]
6. [A] [B] [C]	24. [A] [B] [C]	42. [A] [B] [C]	60. [A] [B] [C]
7. [A] [B] [C]	25. [A] [B] [C]	43. [A] [B] [C]	61. [A] [B] [C]
8. [A] [B] [C]	26. [A] [B] [C]	44. [A] [B] [C]	62. [A] [B] [C]
9. [A] [B] [C]	27. [A] [B] [C]	45. [A] [B] [C]	63. [A] [B] [C]
10. [A] [B] [C]	28. [A] [B] [C]	46. [A] [B] [C]	64. [A] [B] [C]
11. [A] [B] [C]	29. [A] [B] [C]	47. [A] [B] [C]	65. [A] [B] [C]
12. [A] [B] [C]	30. [A] [B] [C]	48. [A] [B] [C]	66. [A] [B] [C]
13. [A] [B] [C]	31. [A] [B] [C]	49. [A] [B] [C]	67. [A] [B] [C]
14. [A] [B] [C]	32. [A] [B] [C]	50. [A] [B] [C]	68. [A] [B] [C]
15. [A] [B] [C]	33. [A] [B] [C]	51. [A] [B] [C]	69. [A] [B] [C]
16. [A] [B] [C]	34. [A] [B] [C]	52. [A] [B] [C]	70. [A] [B] [C]
17. [A] [B] [C]	35. [A] [B] [C]	53. [A] [B] [C]	
18. [A] [B] [C]	36. [A] [B] [C]	54. [A] [B] [C]	

1. [ZPE1] Powierzchnia Afryki wynosi: **a) 30,37 mln km²**; b) 31,37 mln km²; c) 32,37 mln km².
2. [ZPE1] We wschodniej części Afryki od Morza Czerwonego do ujścia rzeki Zambezi biegną Wielkie Rowy Afrykańskie. Są to zapadliska tektoniczne w części wypełnione wodami potężnych, głębokich jezior. Jezioro Tanganika o powierzchni 34,4 tys. km² ma maksymalną głębokość: **a) 1435 m**; b) 435 m; c) 735 m.
3. [ZPE1] W strefie klimatu równikowego wilgotnego występuje wiecznie zielony, gęsty, wilgotny wielowarstwowy las będący najbujniejszą formacją roślinną na Ziemi. Wyróżnia się on wielką bioróżnorodnością gatunkową i ekosystemową. Szacuje się, że żyje w nim ok.: **a) 25 tys. gatunków roślin**; b) 20 tys. gatunków roślin; c) 15 tys. gatunków roślin, w tym około 3 tys. gatunków drzew.
4. [ZPE1] W strefie klimatu podrównikowego, w którym naprzemiennie występują pora deszczowa i sucha, charakterystyczną formacją roślinną jest: **a) sawanna**; b) interior; c) las tropikalny.
5. [ZPE1] Charakterystycznymi roślinami sawanny są: **a) baobaby**; b) ananasy; c) palmy kokosowe.
6. [EA] W okresie od II do IV stulecia życie chrześcijańskie w północnych regionach Afryki było niezwykle intensywne, a jego członkowie tworzyli awangardę studium teologicznego i twórczości literackiej. Wśród wielkich autorów tego czasu był: **a) Orygenes**; b) Strabon; c) św. Gabriel, należący do szkoły Aleksandryjskiej.
7. [EA] W XV i XVI w., gdy Portugalczycy dotarli do afrykańskich wybrzeży, szybko podjęto też ewangelizację regionów Afryki położonych na południe od Sahary. Proces ten obejmował między innymi obszary dzisiejszego Beninu, Wyspy Św. Tomasza, Angoli, Madagaskaru i: **a) Mozambiku**; b) Zambii; c) Zanzibaru.
8. [EA] Trzecia faza systematycznej ewangelizacji Afryki rozpoczęła się w: **a) XIX w.**; b) XVIII w.; c) były tylko dwie fazy systematycznej ewangelizacji Afryki.
9. [EA] Błogosławiona Wiktoria Rasoamanarivo pochodzi z: **a) Madagaskaru**; b) Sudanu; c) Zairu.
10. [EA] Inkulturacja ma dwa wymiary: z jednej strony „oznacza wewnętrzne przekształcenie autentycznych wartości kulturowych przez ich integrację w chrześcijaństwie”; z drugiej strony jest: **a) „zakorzenianiem chrześcijaństwa w różnych kulturach”**; b) „dostosowaniem chrześcijaństwa do różnych kultur”; c) ani odpowiedź „a”, ani odpowiedź „b”.
11. [AM] Adhortację „Africae munus” ogłosił papież: **a) Benedykt XVI**; b) Jan Paweł II, c) Franciszek.
12. [AM] Adhortacja „Africae munus” została ogłoszona: a) 19 grudnia 2004 roku; **b) 19 listopada 2011 roku**; c) 19 grudnia 2015 roku.
13. [AM] W afrykańskiej wizji świata życie jest postrzegane jako rzeczywistość, która łączy i obejmuje: a) tylko osoby dorosłe i dzieci mające się narodzić; **b) przodków, osoby żyjące i dzieci mające się narodzić**; c) tylko przodków, osoby dorosłe i dzieci.
14. [AM] Dokończ zdanie adhortacji: „Działając we współpracy ze wszystkimi innymi sektorami społeczeństwa obywatelskiego, Kościół musi ujawniać niesprawiedliwy porządek, który przeszkadza ludom afrykańskim w umacnianiu ich...: **a) gospodarki**; b) roli międzynarodowej; c) niezależności politycznej”.
15. [AM] Ludzie młodzi stanowią w Afryce: a) mniejszość ludności; b) połowę ludności; **c) większość ludności**.
16. [ZPE2] Afryka Subsaharyjska była bardzo słabo poznana jeszcze nawet w XX wieku. Różni się ona kulturowo, ludnościowo, a także historycznie od Afryki Północnej. Często też tę część Afryki nazywa się Czarnym Łądem lub: a) gorszą Afryką; b) nierozwiniętą Afryką; **c) prawdziwą Afryką**.
17. [ZPE2] W XV wieku europejscy żeglarze, głównie Portugalczycy, docierają do wybrzeży Afryki Zachodniej. W którym roku odkrywają Przylądek Dobrej Nadziei? a) 1482; b) 1486; **c) 1488**.
18. [ZPE2] W Kotlinie Kalahari żyją grupy ludności Khoisan mającej żółtawy odcień skóry. Dawniej ludy Khoisan nazywano Buszmenami i: a) ludami Bantu; **b) Hottentotami**; c) Austronezyjczykami.
19. [ZPE2] Liberia to państwo w Afryce Zachodniej założone w 1822 roku przez: **a) byłych niewolników z USA**; b) Francję; c) Anglię.
20. [ZPE2] Ile obecnie w Afryce jest niepodległych państw?: a) 57; b) 51; **c) 55**.
21. [RA] Krwawe ofiary ludy afrykańskie składały głównie ze zwierząt i ptactwa, najczęściej z: baranów i...: **a) kóz, wołów i kur**; b) świń, wołów i kur; c) słoni, kóz i kur.
22. [RA] Na czele bóstw (duchów) *olosi*, ludu Ibo, w południowo-wschodniej Nigerii stoi bogini ziemi Ani, zwana także: **a) Ala**; b) Are; c) Akae.
23. [RA] Najważniejsze bóstwa Aszantów z Ghany utożsamia się z: a) górami; **b) rzekami**; c) niebem.

24. [RA] Jemandża bogini z panteonu Jorubów Afryki Zachodniej, wyobrażona pod postacią kobiety o żółtym kolorze twarzy, nazywana jest „matką”: a) lasów; b) źródeł; c) **ryb**.
25. [RA] U Fantów (Fante) grupy etnicznej z południowej Ghany i częściowo Wybrzeża Kości Słoniowej niezbędnym warunkiem ubiegania się o urząd kapłana było: a) posiadanie majątku, aby wykupić urząd; b) pochodzenie od ojca kapłana; c) **powołanie**.
26. [HWA] W 1955 roku do państw niezależnych w Afryce należały: a) Algieria; b) **Związek Południowej Afryki**; c) Rodezja Południowa.
27. [HWA] 6 marca 1957 roku niepodległość uzyskała: a) Libia; b) **Ghana**; c) Nigeria.
28. [HWA] Po uzyskaniu przez Botswanę niepodległości (30 września 1966 r.) prezydentem został: a) Quett Joni Masire; b) **Seretse Khama**; c) Tshosa Setlalekgosi.
29. [HWA] Sierra Leone, to afrykańskie państwo znane z: a) pól naftowych; b) **pól diamentów**; c) pól szafirów i walk wewnętrznych o nie, szczególnie w latach 80. i 90. XX wieku. Traktat pokojowy został podpisany 7 lipca 1999 w Lomé (Togo).
30. [HWA] Edward Clay, brytyjski wysoki komisarz w Kenii, w czasie swego słynnego przemówienia w 2004 roku do liderów biznesu powiedział, że nazwiska uczciwych ministrów i wysokich urzędników zmieściłyby się na odwrocie znaczka pocztowego. Kto był wówczas prezydentem tego państwa: a) Daniel Moi; b) **Mwai Kibaki**; c) Uhuru Kenyatta.
31. [KKD] Czagga z Tanzanii wierzą, że dusza po śmierci musi przebyć okolice pustynne i niebezpieczne, a „podróż” ta trwa dni: a) siedem; b) osiem; c) **dziewięć**.
32. [KKD] Według przekonań Aszantów z Ghany droga do krainy zmarłych prowadzi przez wiele: a) **rzek i gór**; b) obszary Ghany; c) rodzaj Szeolu.
33. [KKD] Żywność, broń, muszle kauri, pieniądze, lampy naftowe i inne przydatne w podróży przedmioty wraz ze zmarłym grzebią ludy afrykańskie, które wierzą w: a) zemstę przodków ; b) **życie pozagrobowe w miejscu odległym**; c) reinkarnację.
34. [KKD] Afrykański świat duchów możemy podzielić na te pochodzenia: a) boskiego oraz ludzkiego i nieznanego; b) **boskiego i nieznanego, ludzkiego i zwierzęcego**; c) boskiego i nieznanego, ludzkiego, roślinnego i zwierzęcego.
35. [KKD] Zulusi z RPA, Szyllukowie, Aszantowie, Lunda z Angoli i Njamwezi z Tanzanii składają ofiary i modlą się przy grobach czy sarkofagach zmarłych: a) starszych ludów; b) **królów**; c) czarowników/kapłanów.
36. [KCA] Plemię Fali zachowało oryginalny mit kosmogoniczny, według którego u źródeł wszechświata były męskie jajo żółwia i..., które obracając się w przestworzach zderzyły się i rozbiły. Chodzi o: a) żeńskie jajo bociana; b) **żeńskie jajo żaby**; c) żeńskie jajo ważki.
37. [KCA] Mężczyźni Azande, zamierzający się ożenić, często pracują jakiś czas u: a) **przyszłego teścia**; b) wodza wioski narzeczonej; c) wybranego starszego z wioski narzeczonej.
38. [KCA] Kobiety niektórych plemion ludu Mangbetu deformują dla ozdoby: a) **przednie zęby**; b) wargi; c) uszy.
39. [KCA] Podstawowym zajęciem mężczyzn Dinka jest: a) **hodowla bydła**; b) uprawa kawy; c) hodowla owiec.
40. [KCA] U tego ludu istnieje, jak podaje J. S. Mbiti, oryginalny zwyczaj nadawania imion dzieciom. Imię wybiera samo dziecko – gdy zaraz po urodzeniu dziecko zapłacze, rodzice zaczynają wymieniać znane sobie imiona żywych i umarłych, a przy którym z nich płacz ustanie — to imię nadaje się dziecku. Chodzi o lud: a) **Luo**; b) Masajów; c) Ngama.
41. [WIK] Nazwa „Afryka” pochodzi z łaciny (*Africa, Africae*) i oznacza: a) „ziemia Słońca”; b) **„ziemia Afrów”**; c) „czarny ląd”.
42. [WIK] Afryka jest kontynentem o zwartej budowie. Trzon lądowy stanowi około: a) 98% powierzchni; b) **95% powierzchni**; c) 85% powierzchni.
43. [WIK] Liczba chrześcijan w Afryce wynosi 495 mln, muzułmanów zaś a) 498 mln b) **423 mln**; c) 412 mln.
44. [WIK] W Afryce używa się według ocen lingwistów około: a) tysiąca języków; b) **dwóch tysięcy języków**; c) trzech tysięcy języków.
45. [WIK] Jaki odsetek mieszkańców Afryki mieszka na wsiach?: a) **około 65%**; b) około 80%; c) 75%.
46. [WIK] Ile miast na terenie Afryki liczy co najmniej 1 mln mieszkańców?: a) 38; b) 48; c) **58**.
47. [WIK] Najstarsze miasta w Afryce mają 8000 lat i znajdują się w: a) Maroku; b) Etiopii; c) **Egipcie**.
48. [WIK] „Rok Afryki” to czas, kiedy 17 państw afrykańskich uzyskało niepodległość od Francji, Wielkiej Brytanii i Belgii. Było to w roku: a) **1960**, b) 1964, c) 1970.
49. [WIK] Wojna domowa w Mozambiku była długotrwałym konfliktem pomiędzy rządem Mozambiku a opozycyjną partyzantką

Narodowego Ruchu Oporu Mozambiku (RENAMO) wspartą przez Rodezję i RPA. Konflikt miał miejsce w latach: a) 1984–1994; **b) 1975–1994**; c) 1975–1992.

50. [WIK] Abdulrazak Gurnah z Tanzanii otrzymał Literacką Nagrodę Nobla w roku: a) 2017; b) 2020; **c) 2021**.

51. [DK] Legenda głosi, że ten Ewangelista sprowadził w 61 roku chrześcijaństwo do Afryki (Aleksandrii). Był to a) św. Mateusz; **b) św. Marek**; c) św. Łukasz.

52. [DK] Ekspansja islamu w Afryce nastąpiła po śmierci proroka Mahometa – w: a) 634 roku; b) 633 roku; **c) 632 roku**.

53. [DK] Kalifat Omajjadów (Ummajadów), zarządzany przez mekkańską arystokrację, rządził do: a) 740 roku; b) 745 roku; **c) 750 roku**.

54. [DK] Haniebny proceder handlu niewolnikami przez Ocean Atlantycki (głównie do Ameryki) został zapoczątkowany w 1441 roku, kiedy to młody portugalski kapitan uprowadził dwoje Afrykanów. Nazywał się: a) João Gonçalves Zarco; **b) Antão Gonçalves**; c) Juan Rodríguez Cabrillo.

55. [DK] Szacuje się, że od roku 1519 do roku 1867 liczba wywiezionych niewolników z Afryki do Ameryk wynosiła: a) 32 mln; b) 24 mln; **c) 11 mln**.

56. [DK] Na początku XIV wieku Mali było państwem: a) chrześcijańskim; **b) islamskim**; c) animistycznym.

57. [DK] Kolonia Przylądkowa, w XVII wieku, była pod rządami: a) francuskimi; **b) holenderskimi**; c) niemieckimi.

58. [DK] W którym roku, w wyniku połączenia Somali Brytyjskiego i Włoskiego powstała niepodległa Republika Somalii: **a) 1960 rok**; b) 1946 rok; c) 1977 rok.

59. [DK] W latach 1950–1980 nastąpił w Afryce gwałtowny wzrost zaludnienia z 200 mln do: **a) 500 mln**; b) 600 mln; c) 700 mln osób.

60. [DK] W latach 1960–1983 liczba uczniów szkół podstawowych w Afryce zwiększyła się czterokrotnie, szkół średnich sześciokrotnie, a studentów: a) sześciokrotnie; b) ośmiokrotnie; **c) jedenastokrotnie**.

61. [ARiF] U ludu Baluhja w Afryce Wschodniej starsi ludzie rano klękają na modlitwie i: **a) spluwają**; b) klaszczą; c) intonują dźwięk na jednym tonie.

62. [ARiF] Lozi to grupa etniczna zamieszkująca głównie zachodnią Zambię, a także Zimbabwe, Namibię i Botswanę. Budują ołtarz z kijów i gliny na którym umieszcza się naczynie z ziarnami oraz motykę i siekiery, przed rozpoczęciem: **a) zasiewów**; b) wojny; c) zbiorów.

63. [ARiF] Dla wyrażenia Bożej mądrości i mocy Banjarwanda i Barundi z Rwandy nazywają swe dzieci Ntawuyankira „nikt nie może zabronić Mu jego drogi” i Bizmiana, tzn.: a) „Bóg ma wszystko”; **b) „Bóg wie wszystko”**; c) „Bóg jest wszystkim”.

64. [ARiF] Zaklinacze deszczu są niemal u wszystkich ludów: a) Afryki Północnej; **b) Afryki Subsaharyjskiej**; c) Afryki Południowej.

65. [ARiF] Zmarli do którego pokolenia zaliczają się do grupy tzw. żywych zmarłych: **a) do piątego**; b) do trzeciego; c) do pierwszego.

66. [ARiF] U Masajów rytuał inicjacyjny polega na: **a) obrzezaniu**; b) przekłuciu języka i włożeniu tam charakterystycznego krążka; c) samodzielnemu spędzeniu w buszu dwóch tygodni i upolowaniu dzikiego zwierzęcia.

67. [ARiF] Magia powszechnie dzielona jest na: **a) białą i czarną**; b) skuteczną i nieskuteczną; c) zdrową i szkodliwą.

68. [ARiF] Judaizm występuje w Afryce zasadniczo w dwóch regionach. Jedną z najstarszych społeczności żydowskich tworzą Falasha (Falaszowie, Felaszowie), w: a) Egipcie; b) Maroko; **c) Etiopii**.

69. [ARiF] Ludność – nazywana przez Johna Mbitiego „mongoloidalną – pochodzenia malajsko-polinezyjskiego zamieszkiwała: a) Zanzibar; **b) Madagaskar**; c) Wyspy Zielonego Przylądka.

70. [ARiF] Mity wiążące początek człowieka z drzewami są rozpowszechnione od wybrzeży Angoli po rejon Zambezi oraz w innych mniejszych regionach Konga, Sudanu i innych. Nuerowie wierzą, że ludzie spadli z gałęzi którego drzewa : a) akacji; **b) tamaryndy**; c) baobabu?